

MEMO

Aan : Rijkswaterstaat
Van : Ceciel Overgoor / Cathelijne van Haselen
Review : Cathelijne van Haselen, Jeroen de Bode, Huib van der Kolk
Dossier : 9X4628
Project : Versterking Houtribdijk
Betreft : Vergunningenscan dijkversterking Houtribdijk

Ons kenmerk : 9X4628_R0036a_versie 2
Datum : 13 februari 2014

Aanleiding

De Houtribdijk is een primaire waterkering die onderdeel uitmaakt van het Nederlandse stelsel van dijken dat het land beschermt tegen hoogwater. De Houtribdijk ligt tussen Enkhuizen en Lelystad en scheidt het Markermeer van het IJsselmeer. De dijk voorkomt (bij storm) uitwisseling van water tussen beide meren en draagt zo bij aan de veiligheid van de dijken en het achterliggende land rondom het Markermeer en IJsselmeer. Uit de recente landelijke toetsingen – de ‘APK-keuring’ van de dijken - is gebleken dat de Houtribdijk niet meer voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm (Waterwet). Daarom is versterking van de Houtribdijk noodzakelijk. Het Rijk heeft deze dijkversterking opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), samen met ongeveer 90 andere projecten. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied is als beheerder van de Houtribdijk initiatiefnemer voor de versterking. Eind 2018 dient de versterking gereed te zijn.

Doel van deze memo is:

- Inzicht geven in de potentieel benodigde vergunningen voor de dijkversterking. Hierbij is gekeken naar dijkversterking met een overslagbestendige oplossing met overlaging van breuksteen en /of een dijkversterking met een zandige oplossing;
- Informatie geven over het doorlopen van een gecoördineerde procedure voor het goedkeuringsbesluit Projectplan Waterwet voor de versterking van de Houtribdijk.

In de bijlagen is het volgende te vinden:

- Overzicht van potentieel benodigde vergunningen;
- plangebied beheersverordening IJsselmeer-Markermeer-Oostvaardersplassen
- Schema coördinatie Waterwet (ontvangen van de provincie Flevoland)
- Verslag overleg 14 november 2013 met bevoegde gezagen

Potentieel benodigde vergunningen

Om inzicht te krijgen in de potentieel benodigde vergunningen voor de dijkversterking Houtribdijk is een vergunningenscan uitgevoerd (zie bijlage 1). Hierin wordt per vergunning o.a. ingegaan op de vergunningplichtige activiteit, het Bevoegd gezag, wie de aanvrager is, de doorlooptijd en de vergunningvereisten.

Opgemerkt wordt dat dit een eerste overzicht betreft van benodigde vergunningen en procedures. De daadwerkelijk benodigde vergunningen en procedures zijn afhankelijk van ruimtebeslag, scope etc. De vergunningenscan is een lopend document gedurende alle projectfasen, in de planuitwerkingsfase zal een verdieping en nadere actualisatie plaats moeten vinden.

In de vergunningenscan zijn tevens risico's en aandachtspunten genoemd. Risico's en aandachtspunten die uit

deze scan naar voren zijn gekomen, zijn meegenomen in de Natuurtoets (effecten op N2000 gebieden) en de Nota Effecten (effectbeschrijving). Vergunningen/procedurele risico's en bijbehorende beheersmaatregelen zijn opgenomen in het risicodossier. De risico's zijn tevens verwerkt in de kostenraming (als specifiek punt binnen de kostenraming dan wel als stelpost). Voor meer informatie wordt verwezen naar genoemde documenten.

De vergunningenscan is in concept besproken in het overleg op 14 november 2013 met de Bevoegd gezagen, Provincie Flevoland, Rijkswaterstaat) en daarna is de reactie verwerkt in voorliggende memo. Uit de gesprekken met vergunningverleners, Rijkswaterstaat en het ABC is gebleken dat door het nemen van de juiste beheersmaatregelen het project haalbaar is in het licht van de benodigde vergunningen.

Aanpak gecoördineerde procedure

Aanbesteding en contract

Rijkswaterstaat heeft nog niet gekozen welke aanbestedingsvorm wordt gekozen. Vooralsnog wordt gedacht aan de onderstaande twee modellen.

1. Design & Construct (traditionele model)

In dit model volgt na de verkenningfase een planuitwerkingsfase die leidt tot het aanvragen van het projectplan Waterwet en gecoördineerde vergunningen. De start van de aanbesteding is dan voorzien 6 weken na vaststelling van het ontwerp projectplan Waterwet. Dit is een klassieke aanbesteding.

Het nadeel hiervan is dat de Passende Beoordeling, ontheffing Flora- en faunawet en ontgrondingsvergunning worden aangevraagd op basis van een globale uitvoeringswijze. Waarschijnlijk volgt er dan een nadere invullingsronde binnen de kaders van de hoofdvergunningen.

2. Plan Design & Construct

In dit model wordt – net als in model 1 - ook een D&C-contract gemaakt. De timing van de aanbesteding is echter anders. De opdrachtgever bereid in de planuitwerkingsfase 80%-versies voor van MER, Passende Beoordeling en (kader van) vergunningen. Er wordt vervolgens zo vroeg mogelijk de markt opgegaan, eventueel met dialoofase.

Na voorwaardelijke voorlopige gunning gaat RWS met de marktpartij (aannemer) de vergunningen nader invullen met de beoogde uitvoeringswijze (zoals voorgesteld door de aannemer) en het projectplan Waterwet en MER en Passende Beoordeling afronden.

Voordeel is dat de uitvoeringswijze die de marktpartij voorstelt in de vergunningaanvraag kan worden verwerkt. Dat is handig omdat veel effecten door de uitvoeringswijze zijn bepaald. Dit is een aanbestedingsmodel dat is toegepast door Rijkswaterstaat bij Nederrijn en nu ook voor Marker Wadden wordt gevolgd.

Voorstel coördinatie projectplan Waterwet met uitvoeringsbesluiten

Rijkswaterstaat zou gebaat zijn bij een gecoördineerde procedure omdat dit zekerheden bij bezwaar en beroep biedt. Als initiatiefnemer doet Rijkswaterstaat een voorstel voor het coördineren van de besluiten bij het projectplan Waterwet.

Om optimaal van de gekozen contractvorm en coördinatie gebruik te maken, kan worden gekozen voor een fasering in tranches. Een fasering in tranches is een procedure die recentelijk bij verschillende projecten bij diverse provincies met goed gevolg en tevredenheid van de partijen is toegepast, waarbij het bevoegd gezag zijn rol optimaal kan invullen. Denk hierbij aan de dijkversterking van de verbindende waterkering Roggebotsluis en de Dijkversterking rondom Marken.

Het ontwerp van de dijkversterking (op hoofdlijnen) wordt vastgelegd in het projectplan Waterwet en bijbehorende MER (en Passende Beoordeling), die de provincie als verantwoordelijk bevoegd gezag de zekerheid geven dat het project gerealiseerd kan worden. Het uitvoeringsontwerp moet altijd aan de randvoorwaarden van het MER voldoen en binnen de aanpak van het projectplan (Waterwet) blijven.

Ad. 1 Mogelijkheden coördinatie Design & Construct (traditionele model)

Bij een Design & Construct contract kan ervoor worden gekozen om de benodigde plannen en vergunningaanvragen in de volgende tranches te coördineren.

Tranche 1

- Coördinatie m.e.r. met projectplan Waterwet, passende beoordeling, ontheffing Flora- en faunawet, ontgrondingsvergunning en zonodig omgevingsvergunning afwijken van het bestemmingsplan.
Het verzoek om coördinatie gebeurt door de initiatiefnemer (Rijkswaterstaat). In dit geval zal Rijkswaterstaat een brief sturen naar de provincie met de voorgestelde aanpak.

Tranche 2

- Coördinatie hoofdvergunning (bijvoorbeeld omgevingsvergunning afwijking van het bestemmingsplan nadere invulling vergunning Natuurbeschermingswet en ontheffing Flora- en faunawet). Aanvrager is de aannemer.

Tranche 3

- Losse aanvragen: kleine verkeersbesluiten en omgevingsvergunningen. Aanvrager is de aannemer.

Ad. 2 Mogelijkheden Plan Design & Construct

Bij een Plan Design & Construct contract kan ervoor worden gekozen om de benodigde plannen en vergunningaanvragen in de volgende tranches te coördineren.

Tranche 1

- Coördinatie m.e.r. met projectplan Waterwet en Passende Beoordeling, ontheffing Flora- en faunawet, ontgrondingsvergunning en zonodig omgevingsvergunning afwijken van het bestemmingsplan en overige hoofdvergunningen.
Het verzoek om coördinatie en opstarten van de plannen en vergunningaanvragen gebeurt door de initiatiefnemer (Rijkswaterstaat). Afronding van de plannen en vergunningaanvragen gebeurt door de aannemer. Aanvrager is de aannemer.

Tranche 2

- Losse aanvragen: kleine verkeersbesluiten en omgevingsvergunningen. Aanvrager is de aannemer.

Toelichting uitvoering in tranches

Vanwege onderstaande redenen is het niet noodzakelijk en niet wenselijk om alle benodigde procedures gelijktijdig (in 1 tranche) te coördineren.

1.

Indien de commissie voor de m.e.r. een positief advies afgeeft op het MER dan is het project realiseerbaar en uitvoerbaar. De vergunbaarheid van het project staat dan vast. Dit betekent dat alle benodigde (uitvoerings)vergunningen, ook in een later stadium, kunnen worden verleend. De belanghebbenden kunnen zich op basis van het MER een goed beeld vormen van de plannen, immers het kader is helder en een afweging van varianten is gemaakt.

2.

In art. 5.8 lid 1 van de Waterwet is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten bevorderen die nodig zijn ter uitvoering van het projectplan. Dit is ondanks het woordje 'bevorderen' een

verplichte coördinatieprocedure. Er is echter geen wettelijke verplichting dat alle uitvoeringsbesluiten gelijktijdig met het projectplan Waterwet moeten worden aangevraagd. De provincie kan allereerst het projectplan Waterwet goedkeuren, dus onafhankelijk van de aanvragen voor de uitvoeringsbesluiten. Vervolgens kan de provincie coördineren bij de uitvoeringsbesluiten. Gedeputeerde Staten zijn daarbij het coördinerende gezag dat de medewerking van andere overheden kan vorderen.

De artikelen 5.8 tot en met 5.12 van de Waterwet hebben betrekking op alle besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van het projectplan. Voor de uitvoeringsbesluiten geldt een specifieke coördinatieprocedure, die ertoe leidt dat alle besluiten binnen hetzelfde tijdsbestek worden genomen (zie Leidraad Werken met de Waterwet, Rijkswaterstaat, maart 2010). De uitvoeringsbesluiten moeten gelijktijdig worden bekendgemaakt, voor zover zij gecoördineerd zijn voorbereid (art. 5.12 Waterwet). Uit dit laatste stukje van de zin mag, zo blijkt uit de Memorie van Toelichting (MvT), niet worden opgemaakt dat de coördinatieregeling op uitvoeringsbesluiten naar believen wel of niet kan worden toegepast. Op p. 107 MvT staat namelijk dat Gedeputeerde Staten bevoegd zijn de coördinatieregeling gefaseerd te doen plaatsvinden. Gedeputeerde Staten kunnen bepalen dat de coördinatieregeling niet ten aanzien van alle benodigde uitvoeringsbesluiten tegelijkertijd hoeft te worden doorlopen.

3.

In een vergunningaanvraag kan een bepaalde vrijheid in het ontwerp worden toegelaten. Voor een damwand kan bijvoorbeeld gewerkt worden met een indicatieve lengte en dikte. Ook de locatie kan in samenspraak met de vergunningverlener indicatief worden aangegeven. Een gecoördineerde procedure in meerdere tranches heeft deze nadelen en risico's niet, hierbij kan maatwerk worden geleverd.

Bijlage 1: vergunningenscan dijkversterking Houtribdijk

Bijlage 2: plangebied beheersverordening IJsselmeer-Markermeer-Oostvaardersplassen

De Houtribdijk valt grotendeels binnen de grenzen van de gemeente Lelystad. Gemeente Lelystad heeft de beheersverordening IJsselmeer-Markermeer-Oostvaardersplassen vastgesteld (zie begrenzing gebied in onderstaande figuur). Deze is geldig tot het nieuwe Bestemmingsplan is vastgesteld. De gemeente heeft momenteel het concept ontwerpbestemmingsplan opgesteld voor dit gebied. Naar verwachting valt de versterking van de Houtribdijk binnen de beheersverordening en de vigerende bestemmingsplannen. Aandachtspunten zijn het Krabbersgatcomplex en het Houtribcomplex. De werkzaamheden op deze locaties vallen mogelijk gedeeltelijk buiten het plangebied van de beheersverordening.

**Bijlage 4: verslag bijeenkomst 14 november 2013 met Bevoegde Gezagen
Notulen**

Aanwezig : Kina Pijl (RWS), Rolf-Jan Sielcken (RWS), Kees Pabbruwee (RWS), Paul Kelderman (EZ), Jeroen Doornekamp (Flevoland), Cathelijne van Haselen (RHDHV), Martin de Haan (RHDHV)

Datum : 14 november 2013

Onze referentie : 9X4628A2/C000/408165/Amst

Betreft : Werksessie Vergunningen / Bevoegd Gezag

1 Doel bijeenkomst

Bespreken haalbaarheid, kansen en mogelijke risico's bespreken in het licht van de benodigde vergunningen / procedures en kijken of we kunnen komen tot een aantal procesafspraken rondom de coördinatie van alle benodigde vergunningen.

In onderstaand verslag wordt ingegaan op de besproken aspecten. De twee presentaties zijn bijgevoegd als .pdf.

2. Opzet verslag

De volgende aspecten komen hieronder aan de orde:

- Opmerkingen, aandachtspunten t.a.v. de ontgrondingsvergunning;
- Opmerkingen, aandachtspunten t.a.v. Natuurvergunningen (Nb wet/ Flora en Fauna)
- Afstemming met de pilot Building With Nature / Ecoshape
- Procesafspraken t.a.v. coördinatie
- Acties

3 Ontgrondingsvergunning:

- Kees Pabbruwee (RWS) geeft een toelichting
- Kees geeft aan dat er geen vergunning nodig is als je wint in een vaargeul of watergang > daar is hier geen sprake van, dus is vergunning nodig. Daarnaast liggen de 2 vaargeulen te ver weg van dijk
- Er is 1 bestaande put
- Aandachtspunten voor vergunning
 - o In het IJsselmeergebied kan een ontgrondingsvergunning worden verleend als er sprake is van een multifunctionele ontgroning of, indien er zwaarwegende redenen zijn, voor niet-multifunctionele ontgrondingen (zie artikel 6 van beleidsregels ontgrondingen in rijkswateren).
 - multifunctionaliteit van de zandwinputten dient goed onderbouwd te worden en is voor losse zandwinputten een uitdaging.
 - onder multifunctionaliteit kunnen natuurontwikkeling of versterking van de waterkering worden geschaard, meer info onder artikel 6
 - V.w.b. multifunctionaliteit kan mogelijk aansluiting worden gezocht bij de Markerwadden;
- Ontgrondingsvergunningen in het IJsselmeergebied worden niet verleend indien de ontgroning dieper gaat dan de denkbeeldige taludlijn met een helling van 1:10, lopend vanaf de teen van de dijk schuin omlaag, dan wel lopend vanaf het archeologische monument, de archeologische vondst of het wrak schuin omlaag. Indien voor de betreffende dijk een buitendijkse beschermingszone (zoals gedefinieerd door de beheerder van de waterkering) voor ontgronden van toepassing is loopt de taludlijn vanaf de buitenste begrenzing van deze beschermingszone omlaag zie artikel 2 van beleidsregels ontgrondingen in rijkswateren; algemene bepalingen).
- 50 hectare is drempelwaarde
- Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB)

- Kees Pabbruwee heeft twee documenten: 1) Beleidsregels ontgroningen in Rijkswateren en de CUR 113 oeverstabiliteit bij zandwinputten, toegestuurd aan Kina Pijl, Martin de Haan en Cathelijne van Haselen
- Reactie Paul: vanuit ecologie > zo dicht mogelijk bij dijk en zo min mogelijk verstoring

Risico's ontgroningen

- Kees geeft aan dat de ontgroning ruimtelijk moet passen (gemeente (BP) / provincie). Pas als plannen ruimtelijk zijn ingepast wordt ontgroningenvergunning verleend
- Vergunningaanvraag wordt voorgelegd aan RCE (archeologie). Bij aanvraag behoort vooronderzoek archeologie te zitten
- Natuur (zie later)

Vereiste onderzoeken

- In principe heeft BG ontgroningen het recht om alle onderzoeken op te vragen die zij noodzakelijk acht. Te verwachten onderzoek:
 - o Bodemonderzoek: inzicht in opbouw bodemlagen. Kwaliteit is gedekt in andere wetgeving (toepassen grond)
 - o Kwel en stabiliteit (bureau / modelonderzoek), zie CUR 113: oeverstabiliteit bij zandwinputten
 - o Archeologisch vooronderzoek (bureau onderzoek)
 - o Naar verwachting vertroebeling: tbv effect op waterhuishouding

4 Natuur

Aandachtspunten en risico's:

Paul geeft de belangrijkste aandachtspunten en risico's:

- Werk gefaseerd. Dit is o.a. van belang voor rivierdonderpad (mitigeren effecten)
- Risico: Cumulatie (stikstof en verstoring)
- Risico: vertroebeling > faseren. Houd rekening met ecologisch belangrijke perioden
- Risico: mitigerende maatregelen (zoals waterplanten) zijn niet bijtijds gerealiseerd
 - o Voorgestelde redeneerlijn zoals gepresenteerd door Martin (zie bijgevoegde presentatie) wordt ok bevonden door Paul.
 - Eerst hockeysticks verplaatsen
 - Voorstel: groeibevorderende maatregelen nemen (waterknollen planten)
 - Voorstel: monitor effecten
 - In redeneerlijn / natuurtoets aangeven dat deze ingreep onderdeel is van groter geheel (grotere schaal bekijken).
 - NB Paul geeft aan dat het Bevoegd gezag kijkt naar de realiteitswaarde; maw benoem of er evt alternatief is en benoem kennisuitwisseling met Ecoshape
- Aandachtspunt: Mosselen; Nagaan of dijkversterking leidt tot verlies aan areaal voor foeragerende vogels adhv hoeveelheid mosselen (zie profielbeschrijvingen)
- Aandachtspunt: kranswieren. Uitgangspunt is draagvlak voor systeem (op vogels die dan niet meer kunnen foerageren)
- Volgens Paul Kelderman is het feit dat voor de rivierdonderpad een instandhoudingsdoelstelling bestaat doorslaggevend voor de bepaling van de effecten van de ingreep en niet het feit dat de rivierdonderpad wordt verdrongen door Kaspische grondels.
- Opmerkingen bij presentatie
 - o opsomming N2000 gebieden: lepelaarsplassen en Zeevang. Na discussie conclusie dat deze niet hoeven te worden meegenomen in natuurtoets.
 - o uitgangspunt is natuurinclusief ontwerp
 - o Geef in redeneerlijn / natuurtoets aan welke kansen het natuurinclusief ontwerp biedt voor natuur. Ondanks dat het lastig te voorspellen is hoeveel en welke natuurwaarden is de insteek van een natuurinclusief ontwerp dat er een plus wordt gegenereerd! Geef dat ook aan. ISHD kijkt naar plussen.
 - o maak gebruik van puntbronnen bij uitvoering (niet langs de hele dijk tegelijkertijd werken)

- o zandmotor (Jeroen); maak gebruik van zandmotor effect; maw maak vanaf begin gebruik van morfologische effecten
- kans: gebruik pilot ecoshape om te testen / monitoren hoe snel waterplanten “terug groeien”
- Vergunbaarheid: er is geen verschil in vergunbaarheid tussen IJM en MM

Onderzoek

- vogeltelgegevens (onderscheid slaap/broed)
- mitigeren mosselen; Martin geeft aan dat dit naar verwachting niet nodig is.
- Vissen / Spiering

Breksteen en zand

- Bij hard versterken heb je met de voorgestelde werkwijze in beginsel geen permanente effecten. Als het lang duurt voordat waterplanten terugkeren neigen de als ‘tijdelijk’ beschreven effecten feitelijk meer naar ‘permanente’ effecten. De haalbaarheid in het licht van de Nb wet wordt als Paul als positief ingeschat. Het zou mooi zijn als je kan voorkomen dat er ‘permanente’ effecten zijn door de terugkeer van waterplanten te stimuleren

Zand

- Permanente effecten
- Je hebt te maken met een verschuiving van het N2000 gebied (grens ligt nu op de teen van de dijk). Paul geeft aan dat dit goed moet worden gemotiveerd. Te regelen na realisatie project. Er is sprake van een verandering van habitat.
- Voorspelling van de natuurwaarden op het flauwe zandige talud, met name bij de stand alone dijk, is onzeker.

5. Afstemmen met pilot

- Arcadis is bezig met het inventariseren van benodigde vergunningen voor pilot ecoshape. Kina geeft aan dat aanwezigen wellicht worden benaderd. RWS stemt zoveel mogelijk af met betrokkenen pilot.

6 Procesafspraken t.a.v. coördinatie

Provincie coördineert uitvoeringsbesluiten (verplichte coördinatie). Jeroen geeft een toelichting.

Vragen:

- Markt / inkoopstrategie. Hoeveel door RWS, hoeveel door aannemer? Het is belangrijk dat RWS snel duidelijkheid heeft over inkoopstrategie
- Cathelijne schetst mogelijke strategie door MER, PP en PB en uitvoeringsbesluiten voor te bereiden parallel aan aanbesteding. Aannemer rond laatste % af aan de hand van de door gen voorgestelde uitvoeringsstrategie.
- Wat valt onder de hoofdvergunningen? (aanname vanuit RHDHV is om iig ontgroningen en Nb mee te nemen in coördinatie, evt Wro).
 - o Paul opteert om NB en F en F mee te nemen in tranche 1
 - o Jeroen vraagt zich af of je de ontgroningen vergunning wel zou moeten meenemen in coördinatie.
 - o Jeroen wil snel duidelijkheid over inkoop
 - o Voorstel Cathelijne om te kijken uitvoeringsgerelateerde deel bij aannemer te leggen. Per vergunning kijken wat hierin slim is

7 Acties

Omschrijving	Actiehouder
Beheer en onderhoud (RJ Sielcken). Kunnen we na 10 jaar terugkomen vanwege onderhoudsplicht en gebruik maken van zandwininput? Mogelijk vernietig je hiermee natuurwaarden.	Paul geeft aan dat dit kan worden nagegaan bij Martijn van Opijnen (contact flora en fauna) (wie actie onderneemt is niet

	afgesproken)
Mag je mitigeren aan de MM voor verlies aan de IJM?	Paul
Natuurtoets wordt opgesteld door Martin. Paul geeft aan druk te zijn met vergunningen en niet veel tijd te hebben. Voorstel om evt vragen te bespreken met Paul en tegen de tijd dat natuurtoets gereed is de vraag (om review) nogmaals neer te leggen bij Paul.	Martin/Paul
RWS geeft duidelijkheid over inkoopstrategie	RWS